

POSTANOWIENIE

23 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 23 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R. S.

przeciwko Skarbowi Państwa-Ministrowi Sprawiedliwości

o zapłatę i ochronę dóbr osobistych,

na skutek skargi kasacyjnej R. S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 24 sierpnia 2021 r., V ACa 213/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje r.pr. M. M. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych obejmujących należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu;

3. zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 sierpnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie z powództwa R. S. przeciwko Skarbowi Państwa-Ministrowi Sprawiedliwości o zapłatę i ochronę dóbr osobistych oddalił apelację powoda.

Od powyższego wyroku powód wywiódł skargę kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał na występowanie istotnego zagadnienia prawnego:

1. czy istnieją jakiekolwiek ograniczenia w określaniu przez ustawodawcę obciążeń publicznoprawnych wynagrodzenia skazanego?;
2. jeśli istnieją ograniczenia wskazane w punkcie 1, to czy dopuszczalne jest określenie obciążeń prowadzących do zredukowania wynagrodzenia za pracę skazanego poniżej poziomu minimalnego wynagrodzenia?;
3. jeżeli dopuszczalne jest stosowanie obciążeń publicznoprawnych wynagrodzenia skazanego prowadzących do zredukowania wynagrodzenia za pracę skazanego poniżej poziomu minimalnego wynagrodzenia, to jak określić maksymalne obciążenia publicznoprawnego wynagrodzenia skazanego?

Powołując się na powyższe zagadnienia prawne skarżący wskazał również na ochronę własności, godziwego wynagrodzenia za pracę i godności osoby ludzkiej potwierdzone w art. 2 w zw. z art. 8 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 21 ust. 1 w zw. z art. 30 w zw. z art. 64 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 w zw. z art. 65 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.) w zw. z art. 1 protokołu nr 1 sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1995 r., nr 36, poz. 175/1) w zw. z art. 7 lit. a podpunkt i, ii Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., nr 38, poz. 169).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa i prawidłowej wykładni, jak również mający na celu usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast nie jest to ogólnodostępny środek zaskarżenia orzeczeń, który umożliwia rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu uregulowana w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony tylko do zbadania przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Zatem nie służy merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ma obowiązek wskazać i uzasadnić określoną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie tych przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione wyłącznie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie będzie instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. W związku z tym, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym regulacjom, sądem trzeciej instancji. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać szczegółowe i wyczerpujące argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne musi być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Warto podkreślić, że fakty ustalone nie mogą być podważane w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³ § 3 k.p.c.) i stanowią wiążącą Sąd Najwyższy podstawę faktyczną rozważań prawnych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Skarga kasacyjna powoda nie zawiera argumentów dostatecznych, które pozwalają uznać, że została spełniona przesłanka określona w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że w niniejszej sprawie nie zaistniały przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w świetle art. 417 § 1 k.c., a powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Wynagrodzenie powoda zostało określone zgodnie z art. 123 § 1 k.k.w. stanowiącym, że praca skazanego jest co do zasady odpłatna, oraz z art. 123 § 2 k.k.w. określającym sposób wynagrodzenia przysługującego skazanemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy, który ustala się w sposób zapewniający osiągnięcie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, przy przepracowaniu pełnego miesięcznego wymiaru czasu pracy lub wykonaniu

pełnej miesięcznej normy pracy. W razie zatrudnienia skazanego w niepełnym wymiarze czasu pracy najniższe wynagrodzenie ustala się w kwocie proporcjonalnej do liczby godzin zatrudnienia, biorąc za podstawę kwotę minimalnego wynagrodzenia. Potrącenia z wynagrodzenia powoda zostały dokonane zgodnie z art. 125 § 1 k.k.w. W trakcie swojego zatrudnienia w okresie przebywania w zakładach karnych powód otrzymywał wynagrodzenie w wysokości zgodnej z powszechnie obowiązującym prawem.

Odnosząc się do powołanych naruszeń przepisów Konstytucji RP oraz aktów prawa międzynarodowego przedstawionych w skardze kasacyjnej należy wskazać, że w rzeczywistości zarzuty skarżącego kwestionują przyjęte przez ustawodawcę rozwiązania prawne zawarte w art. 125 k.k.w. i zmierzają do zbadania zgodności z Konstytucją i aktami prawa międzynarodowego tego przepisu będącego podstawą potrąceń z wynagrodzenia powoda. Powyższe należy uznać za niedopuszczalne, gdyż ocena niezgodności przepisu ustawy z Konstytucją RP lub ratyfikowaną umową międzynarodową nie obejmuje zakresu kognicji Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 188 Konstytucji RP jest to wyłączna kompetencja Trybunału Konstytucyjnego.

W świetle powyższego należy wskazać, że skarga kasacyjna nie zawiera argumentacji jurystycznej wskazującej na występowanie odmiennych ocen prawnych przedstawionego problemu, a zagadnienie powołane przez skarżącego sprowadzają się w rzeczywistości do sformułowania pytań do Sądu Najwyższego o zakres uprawnień ustawodawcy do obciążenia wynagrodzenia skazanego potrąceniami publicznoprawnymi, jak również o zasadność przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań intertemporalnych.

Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności w postaci nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu w związku z udzieloną powodowi pomocą prawną w postępowaniu kasacyjnym orzeczono w oparciu o § 10 ust. 4 pkt 2, § 2 pkt 6 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 1800). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2, § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.
[SOP]

[a!]